

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 27ης Οκτωβρίου 1993 *

Στην υπόθεση C-92/91,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του tribunal de police de Vichy (Γαλλία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της ποινικής δίκης που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου κατά

Annick Taillandier, συζύγου Neny,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 88/301/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 16ης Μαΐου 1988, σχετικά με τον ανταγωνισμό στις αγορές τηλεπικοινωνιακών τεματικών (ΕΕ L 131, σ. 73),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους Ο. Due, Πρόεδρο, G. F. Mancini και J. C. Moitinho de Almeida, προέδρους τμήματος, R. Joliet, F. A. Schockweiler, G. C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse, M. Zuleeg και J. L. Murray, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Tesouro

γραμματέας: J.-G. Giraud

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον P. Rouzoulet, υποδιευθυντή στη διεύθυνση νομικών υποθέσεων του Υπουργείου των Εξωτερικών, και

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

τον G. de Bergues, κύριο βοηθό γραμματέα στο ίδιο υπουργείο, ως αναπληρωτή,

- η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τη R. Caudwell, του Treasury Solicitor's Department, επικουρούμενη από τον E. Sharpston, barrister,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον R. Wainwright, νομικό σύμβουλο, επικουρούμενο από τον H. Lehman, δικηγόρο Παρισίων,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της Γαλλικής Κυβερνήσεως, της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου και της Επιτροπής, κατά τη συνεδρίαση της 22ας Ιανουαρίου 1992,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 3ης Ιουνίου 1992,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με απόφαση της 5ης Μαρτίου 1991, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 13 Μαρτίου 1991, το tribunal de police de Vichy (Γαλλία) υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 88/301/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 16ης Μαΐου 1988, σχετικά με τον ανταγωνισμό στις αγορές τηλεπικοινωνιακών τερματικών (ΕΕ L 131, σ. 73), προκειμένου να κρίνει αν συμβιβάζεται με αυτή το καθεστώς που έθεσε σε εφαρμογή το γαλλικό διάταγμα 85-712, της 11ης Ιουλίου 1985, περί εφαρμογής του νόμου της 1ης Αυγούστου 1905 και περί των συσκευών που είναι κατάλληλες προς σύνδεση στο τηλεπικοινωνιακό δίκτυο του Κράτους.

- 2 Το ζήτημα αυτό ανέκυψε στα πλαίσια ποινικής διώξεως που ασκήθηκε κατά της Taillandier, η οποία κατηγορείται ότι πώλησε, στις 5 Απριλίου 1990, τερματικές συσκευές τηλεπικοινωνιών (τηλεφωνικές συσκευές) χωρίς να έχει λάβει προηγουμένως την προβλεπόμενη από τα άρθρα 1 έως 7 του προμνησθέντος διατάγματος έγκριση. Η Taillandier ωστόσο προβάλλει κατ' ένσταση τον παράνομο χαρακτήρα του διατάγματος αυτού σε σχέση με την προμνησθείσα οδηγία 88/301.
- 3 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι, δυνάμει του προμνησθέντος διατάγματος, οι συσκευές που είναι κατάλληλες προς σύνδεση στο δημόσιο δίκτυο δεν μπορούν να κατασκευάζονται για την εσωτερική αγορά, να εισάγονται προς κατανάλωση, να κατέχονται επί σκοπώ πώλησεως, να διατίθενται προς πώληση ή να διανέμονται δωρεάν ή έναντι τιμήματος παρά μόνον αν είναι σύμφωνες με τις διατάξεις του και πληρούν ορισμένες προδιαγραφές που αποσκοπούν στη διαφύλαξη της καλής λειτουργίας του δικτύου και στην ασφάλεια των χρηστών (άρθρα 3 και 4). Ως δικαιολογητικό της συμβατότητας των συσκευών με τους όρους αυτούς, οι ενδιαφερόμενοι επιχειρηματίες πρέπει να υποβάλουν είτε έκθεση συνταχθείσα από οργανισμό εγκεκριμένο από τον υπουργό βιομηχανίας είτε έγκριση που χορηγείται κατ' εφαρμογήν του κώδικα Ταχυδρομείων και Τηλεπικοινωνιών είτε πιστοποιητικό προδιαγραφών χορηγούμενο κατ' εφαρμογήν του νόμου περί προστασίας και πληροφόρησης των καταναλωτών ή άλλο δικαιολογητικό έγγραφο, το οποίο διάταγμα του υπουργού βιομηχανίας αναγνωρίζει ως ισότιμο (άρθρο 6). Το άρθρο 7 του διατάγματος ορίζει την απειλούμενη ποινή κατά των παραβατών της υποχρέωσης δικαιολογήσεως της συμβατότητας των εν λόγω συσκευών.
- 4 Για την εφαρμογή του διατάγματος 85-712, ο υπουργός βιομηχανικής ανασυγκροτήσεως και εξωτερικού εμπορίου εξέδωσε, την 1η Νοεμβρίου 1985, γνωμοδότηση περί των κατάλληλων προς σύνδεση με το τηλεπικοινωνιακό δίκτυο του Κράτους τερματικών συσκευών. Η γνωμοδότηση διευκρινίζει, μεταξύ άλλων, πώς οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να δικαιολογούν τη συμβατότητα των τερματικών. Συναφώς, ορίζει ότι το Εθνικό Κέντρο Μελετών των Τηλεπικοινωνιών (στο εξής: CNET) αναγνωρίστηκε από τον υπουργό βιομηχανίας ως αρμόδιο όργανο για τη σύνταξη της εκθέσεως που προβλέπει το άρθρο 6 του προμνησθέντος διατάγματος, ότι η έγκριση χορηγείται από τη γενική διεύθυνση τηλεπικοινωνιών, κατ' εφαρμογήν του κώδικα περί Ταχυδρομείων και Τηλεπικοινωνιών, για τις συσκευές που πληρούν τις προδιαγραφές του προσαρτημένου στη γνωμοδότηση καταλόγου, και ότι η καθορισμός των λοιπών τρόπων δικαιολογήσεως που προβλέπει το άρθρο 6 θα γίνει αργότερα. Από τις συζητήσεις ενώπιον του Δικαστηρίου δεν προκύπτει αν, μετά τη γνωμοδότηση του Νοεμβρίου του 1985, το σύστημα χορηγήσεως των εγγράφων πλην της εγκρίσεως και της εκθέσεως του CNET είχε τεθεί σε εφαρμογή.

5 Κρίνοντας ότι η διαφορά έθετε πρόβλημα ερμηνείας της εν λόγω κοινοτικής ρυθμίσεως, το tribunal de police de Vichy υπέβαλε στο Δικαστήριο το εξής προδικαστικό ερώτημα:

«Απαγορεύει η οδηγία της Επιτροπής, της 16ης Μαΐου 1988, σχετικά με τον ανταγωνισμό στις αγορές τηλεπικοινωνιακών τερματικών, διαδικασία που συνίσταται στο να υποβάλλονται προς έγκριση στην εθνική εταιρία τηλεπικοινωνιών οι τηλεφωνικές συσκευές που διατίθενται προς πώληση στους καταναλωτές και να προβλέπεται ότι η μη μνεία της εγκρίσεως αυτής επί των εν λόγω συσκευών τιμωρείται με πρόστιμο από 1 300 μέχρι 2 500 γαλλικών φράγκων, όπως προβλέπει το διάταγμα 85-712 της 11ης Ιουλίου 1985;»

6 Στην έκθεση ακροατηρίου εκτίθενται λεπτομερώς τα πραγματικά περιστατικά και το νομικό πλαίσιο της κύριας δίκης, η εξέλιξη της διαδικασίας και οι γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου. Τα στοιχεία αυτά της δικογραφίας δεν επαναλαμβάνονται κατωτέρω παρά μόνον καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

7 Με το ερώτημά του, το εθνικό δικαστήριο ζητεί κυρίως να πληροφορηθεί αν το άρθρο 6 της οδηγίας 88/301 αντίκειται σε εθνική ρύθμιση, όπως η σχετική με την προκειμένη κύρια δίκη, η οποία απαγορεύει, επ' απειλή κυρώσεων, στους επιχειρηματίες να κατασκευάζουν, να εισάγουν, να κατέχουν επί σκοπώ πωλήσεως, να πωλούν ή να διανέμουν τερματικές συσκευές χωρίς να δικαιολογούν, με την επίδειξη εγκρίσεως ή οποιουδήποτε άλλου εγγράφου που θεωρείται ισότιμο, ότι οι συσκευές αυτές πληρούν ορισμένες θεμελιώδεις απαιτήσεις που αφορούν ιδίως την ασφάλεια των χρηστών και την καλή λειτουργία του δικτύου, καίτοι δεν διασφαλίζεται η ανεξαρτησία, σε σχέση με κάθε επιχειρηματία που προσφέρει αγαθά και/ή υπηρεσίες στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, του φορέα που χορηγεί την έγκριση ή κάθε άλλο ισότιμο έγγραφο και συστηματοποιεί τις τεχνικές προδιαγραφές που πρέπει να πληρούν οι συσκευές αυτές.

8 Το άρθρο 6 της οδηγίας 88/301 ορίζει: «τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι, από την 1η Ιουλίου 1989, η συστηματοποίηση των προδιαγραφών (...) και ο έλεγχος της εφαρμογής τους, καθώς και οι σχετικές εγκρίσεις, πραγματοποιούνται από φορέα ανεξάρτητο από τις δημόσιες ή ιδιωτικές επιχειρήσεις οι οποίες προσφέρουν αγαθά ή/και υπηρεσίες στον τομέα των τηλεπικοινωνιών».

- 9 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι, δυνάμει των διατάξεων του διατάγματος 86-129 της 28ης Ιανουαρίου 1986 (άρθρα 13 έως 15), η γενική διεύθυνση τηλεπικοινωνιών του Υπουργείου Ταχυδρομείων και Τηλεπικοινωνιών ήταν επιφορτισμένη με την εκμετάλλευση του δημοσίου δικτύου, την εφαρμογή της εμπορικής πολιτικής των τηλεπικοινωνιών, τη συστηματοποίηση των τεχνικών προδιαγραφών, τον έλεγχο της εφαρμογής τους και την έγκριση των τερματικών συσκευών. Ενώπιον του Δικαστηρίου, η Γαλλική Κυβέρνηση διευκρίνισε ότι το Εθνικό Κέντρο Μελετών των Τηλεπικοινωνιών (CNET), η έκθεση του οποίου εθεωρείτο ισοδύναμη με την έγκριση, αποτελούσε τμήμα της γενικής διευθύνσεως τηλεπικοινωνιών ως ερευνητικό κέντρο.
- 10 Με το διάταγμα 89-327, της 19ης Μαΐου 1989, με το οποίο τροποποιήθηκε το διάταγμα 86-129, η συστηματοποίηση των τεχνικών προδιαγραφών, ο έλεγχος της εφαρμογής τους και η έγκριση των τερματικών συσκευών μεταφέρθηκαν στη νέα διεύθυνση της γενικής κανονιστικής ρυθμίσεως του ίδιου υπουργείου.
- 11 Επομένως, από την εν λόγω ρύθμιση προκύπτει ότι, κατά την περίοδο στην οποία αναφέρεται η προκείμενη κύρια δίκη, διάφορες διευθύνσεις του γαλλικού Υπουργείου Ταχυδρομείων και Τηλεπικοινωνιών ήταν επιφορτισμένες συγχρόνως με την εκμετάλλευση του δημοσίου δικτύου, την εφαρμογή της εμπορικής πολιτικής των τηλεπικοινωνιών, τη συστηματοποίηση των τεχνικών προδιαγραφών, τον έλεγχο της εφαρμογής τους και την έγκριση των τερματικών συσκευών.
- 12 Υπ' αυτές τις συνθήκες, πρέπει να εξεταστεί, υπό το φως των διατάξεων του άρθρου 6 της οδηγίας, αφενός, αν η γαλλική διοίκηση των ταχυδρομείων και των τηλεπικοινωνιών μπορεί να θεωρηθεί κατά το κοινοτικό δίκαιο δημόσια επιχείρηση και, αφετέρου, αν τηρείται το κριτήριο της ανεξαρτησίας του φορέα που είναι επιφορτισμένος με τη συστηματοποίηση των προδιαγραφών, τους ελέγχους και τη χορήγηση εγκρίσεων.
- 13 Όσον αφορά την έννοια της επιχειρήσεως, το άρθρο 1, δεύτερη παύλα, της οδηγίας ορίζει ότι ως επιχειρήσεις νοούνται «οι δημόσιοι ή ιδιωτικοί φορείς στους οποίους το κράτος εκχωρεί ειδικά ή αποκλειστικά δικαιώματα εισαγωγής, εμπορίας, σύνδεσης, θέσης σε λειτουργία ή/και συντήρησης τερματικών συσκευών τηλεπικοινωνιών».

- 14 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι το γεγονός ότι, όπως στην προκειμένη κύρια δίκη, η εκμετάλλευση του δημοσίου δικτύου και η εμπορία τερματικών συσκευών έχει ανατεθεί σε φορείς ενταγμένους στη δημόσια διοίκηση δεν αφαιρεί από αυτούς την ιδιότητα της δημοσίας επιχειρήσεως. Συγκεκριμένα, όπως αναγνώρισε το Δικαστήριο στα πλαίσια της οδηγίας 80/723/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 25ης Ιουνίου 1980, περί της διαφάνειας των οικονομικών σχέσεων μεταξύ των κρατών μελών και των δημοσίων επιχειρήσεων (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 205), ένας οργανισμός που ασκεί οικονομικές δραστηριότητες βιομηχανικού ή εμπορικού χαρακτήρα δεν χρειάζεται να έχει χωριστή νομική προσωπικότητα από το κράτος προκειμένου να θεωρείται δημόσια επιχείρηση. Άλλως, θα θιγόταν η αποτελεσματικότητα των διατάξεων της εν λόγω οδηγίας καθώς και η ομοιόμορφη εφαρμογή της σε όλα τα κράτη μέλη (βλ. απόφαση της 16ης Ιουνίου 1987 στην υπόθεση 118/85, Επιτροπή κατά Ιταλίας, Συλλογή 1987, σ. 2599, σκέψη 13).
- 15 Όσον αφορά την προϋπόθεση της ανεξαρτησίας του φορέα που είναι επιφορτισμένος με τη συστηματοποίηση των προδιαγραφών, τον έλεγχο της εφαρμογής τους καθώς και τη χορήγηση εγκρίσεων, διαπιστώνεται ότι οι διάφορες διευθύνσεις της ίδιας διοικήσεως δεν μπορεί να θεωρούνται ανεξάρτητες η μια από την άλλη, κατά την έννοια του άρθρου 6 της οδηγίας.
- 16 Υπ' αυτές τις συνθήκες, στο εθνικό δικαστήριο πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 6 της οδηγίας 88/301 αντίκειται σε εθνική ρύθμιση η οποία απαγορεύει, επ' απειλή κυρώσεων, στους επιχειρηματίες να κατασκευάζουν, να εισάγουν, να κατέχουν επί σκοπώ πωλήσεως, να πωλούν ή να διανέμουν τερματικές συσκευές χωρίς να δικαιολογούν, με την προσκόμιση εγκρίσεως ή οποιουδήποτε άλλου εγγράφου που θεωρείται ισοδύναμο, ότι οι συσκευές αυτές πληρούν ορισμένες ουσιώδεις προδιαγραφές όσον αφορά ιδίως την ασφάλεια των χρηστών και την καλή λειτουργία του δικτύου, καίτοι δεν διασφαλίζεται η ανεξαρτησία, σε σχέση με κάθε επιχειρηματία που προσφέρει αγαθά και/ή υπηρεσίες στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, του φορέα που χορηγεί την έγκριση ή οποιοδήποτε άλλο ισοδύναμο έγγραφο και συστηματοποιεί τις τεχνικές προδιαγραφές που πρέπει να πληρούν οι συσκευές αυτές.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 17 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Γαλλική Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι οποίες

κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκλυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με απόφαση της 5ης Μαρτίου 1991 το tribunal de police de Vichy, αποφαινεται:

Το άρθρο 6 της οδηγίας 88/301/ΕΟΚ της Επιτροπής, της 16ης Μαΐου 1988, σχετικά με τον ανταγωνισμό στις αγορές τηλεπικοινωνιακών τερματικών, αντίκειται σε εθνική ρύθμιση η οποία απαγορεύει, επ' απειλή κυρώσεων, στους επιχειρηματίες να κατασκευάζουν, να εισάγουν, να κατέχουν επί σκοπού πώλησεως, να πωλούν ή να διανέμουν τερματικές συσκευές χωρίς να δικαιολογούν, με την προσκόμιση εγκρίσεως ή οποιουδήποτε άλλου εγγράφου που θεωρείται ισοδύναμο, ότι οι συσκευές αυτές πληρούν ορισμένες ουσιώδεις προδιαγραφές όσον αφορά ιδίως την ασφάλεια των χρηστών και την καλή λειτουργία του δικτύου, καίτοι δεν διασφαλίζεται η ανεξαρτησία, σε σχέση με κάθε επιχειρηματία που προσφέρει αγαθά και/ή υπηρεσίες στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, του φορέα που χορηγεί την έγκριση ή οποιοδήποτε άλλο ισοδύναμο έγγραφο και συστηματοποιεί τις τεχνικές προδιαγραφές που πρέπει να πληρούν οι συσκευές αυτές.

Due

Mancini

Moitinho de Almeida

Joliet

Schockweiler

Rodríguez Iglesias

Grévisse

Zuleeg

Murray

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 27 Οκτωβρίου 1993.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

J.-G. Giraud

O. Due